

Waldemar Chrostowski

"Moja Ziemia Święta", Jan Gać, Łódź 1992 : [recenzja]

Collectanea Theologica 62/3, 193-194

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

bii 10. Iran sasanidzki: historia, kultura, religia 11. Islam a chrześcijaństwo w państwie kalifów 12. Chrześcijaństwo w Azji Środkowej, wzdłuż Jedwabnego Szlaku i w Chinach 13. Chrześcijaństwo syryjskie w Indiach 14. Monastycznym syryjski 15. Literatura w języku polskim na temat Syryjczyków. Podobnie cenne są indeksy nazw osobowych i geograficznych, które sporządziła Małgorzata Ziółko w sk a-M a z u r.

ks. Jan Gliściński SDB, Warszawa

Jan GAĆ, *Moja Ziemia Święta*, Wydawnictwo „Klio”, Łódź 1992, s. 272.

Przemiany społeczno-polityczne w Polsce, jakie nastąpiły po 1989 r., i nawiązanie przez nasz kraj stosunków dyplomatycznych z Izraelem zaowocowały wydatnym wzmoczeniem ruchu pielgrzymkowego do Ziemi Świętej. W okresie PRL-u tylko nielicznym udawało się dotrzeć do świętych miejsc chrześcijan, wyznawców judaizmu i muzułmanów, a najczęściej byli to duchowni. Pewne polepszenie sytuacji i otwarcie dokonało się w połowie lat 80. Wraz z odwilżą polityczną chrześcijanie w Polsce usiłują odrabiać zaległości nagromadzone przez lata komunistycznej indoktrynacji o państwie Izrael i prawie całkowitej niemożliwości podróżowania do tego kraju. Na przełomie kwietnia i maja 1992 r., przy współpracy ambasady Izraela oraz polskich i izraelskich linii lotniczych, odbyła się największa z dotychczasowych, bo licząca prawie 1200 osób, pielgrzymka, zorganizowana przez Biuro Pielgrzymkowe Księży Palotynów.

Od początku lat 80. dysponujemy dobrymi przewodnikami (pióra ks. S. Jankowskiego oraz D. Baldiego OFM w przekładzie A. Kowalskiego) i kolorowym albumem zatytułowanym *Ziemia Święta*. Wznwiono (np. M. Kuncewiczowa) i wydano (np. J. Dobraczyński) książki z zapisami przeżyć, doznań i wzruszeń pielgrzymów, szybko znikające z półek księgarskich. Coraz obfitszą literaturę wzbogacają filmy i kasety wideo, a także nagrania i audycje radiowe. Książka J. Gacia, historyka i podróżnika, z jednej strony włącza się w ten nurt, z drugiej oferuje czytelnikom coś więcej. Obok zapisu głęboko osobistych przeżyć otrzymujemy w niej porcję solidnej wiedzy o Ziemi Świętej i jej mieszkańcach, zarówno w odległej — biblijnej i późniejszej — przeszłości, jak i o ich życiu dzisiaj. Książka nie rości pretensji, aby pełnić rolę przewodnika, chociaż może ją z powodzeniem wypełniać. Autor dzieli się spostrzeżeniami poczynionymi podczas trzykrotnego pobytu w Izraelu: na przełomie wiosny i lata 1986 r., w lecie 1987 r. i późną jesienią 1988 roku. Lektura daje pewność, że dobrze przygotowywał się do tych podróży. Książka zawiera mnóstwo fachowego materiału informacyjnego, zaczerpniętego z rozmaitych publikacji i rozmów oraz reminiscencje indywidualnych przemyśleń, w których nie brak odniesień do własnego życia, innych podróży i różnych ciekawych skojarzeń. Istotnym walorem jest częste odwoływanie się do tekstów Pisma Świętego, dzięki czemu czytelnik, dla którego *Ziemia Biblii* nadal pozostaje jedynie w sferze marzeń, może oczyma wyobraźni podążać za autorem. Pożytki z lektury wspomagają starannie dobrane i doskonale wykonane fotografie.

Moja Ziemia Święta, dzieło historyka, podróżnika i fotografa, umożliwia fascynującą przygodę z ziemią Jezusa, Jego Matki, bohaterów wiary Starego i Nowego Testamentu, ziemią Apostołów i początków Kościoła, a także z ziemią żyjącego judaizmu, chrześcijaństwa i islamu. Barwny i — na szczęście (!) — emocjonalny zapis przeżyć bardzo wciąga, a zarazem wzbogaca wiedzę historyczną, geograficzną i topograficzną czytelnika. Trzeba zachęcać, aby więcej ludzi świeckich, odbywających tak niezapomniane podróże, dawalo świadectwo swoim przeżyciom, dzieliło się nimi i wzbogacało istniejący materiał pamiętnikarski dotyczący Ziemi Świętej. Spore pożytki z lektury odniosą specjaliści: bibliści, teologowie i historycy. Wielu odbyło podobne pod-

różnie i chętnie opowiada o nich w salach wykładowych uczelni teologicznych i seminariów oraz w kaplicach, kościołach i salach szkolnych. Publicystyka J. Gacia stanowi dobry przykład uprzystępniania problemów i spraw trudnych.

Na książkę składa się pięć części: 1. *Kraj, ludzie, historia*; 2. *Jerozolima*; 3. *Judea*; 4. *Samaria i Galilea*; 5. „*Idźcie na cały świat*”. Nietrudno zauważyć, że ten układ geograficzny ma podtekst teologiczny i dobrze przystaje do schematu Historii Zbawienia zawartej w Starym i Nowym Testamencie. Wśród podanych w książce informacji znalazło się kilka drobnych potknięć. Nie obniżają wysokiej oceny, na jaką ona zasługuje, niemniej jednak w następnym wydaniu, do którego na pewno dojdzie, powinny być usunięte. Wydawca powinien też zadbać o zmianę formatu. Margines od strony grzbietu jest stanowczo za wąski i utrudnia czytanie książki. Jest to ważny, ale właściwie jedyny postulat pod adresem wydawnictwa, którego inicjatywa zasługuje na prawdziwe uznanie.

Refleksję J. Gacia kończą słowa: „Nie można napisać zamkniętej książki o Ziemi Świętej, kiedy wszystkie sprawy, problemy i spostrzeżenia pozostają otwarte tak dla czytelnika, który może przeżyć je inaczej, jak i dla autora, który ma chęć zniszczyć swój maszynopis i rozpocząć wszystko od nowa, wszystko inaczej”. Rzeczywiście, każdy człowiek przeżywa spotkanie z Ziemią Świętą na swój sposób. Wciąż będzie powstawała literatura pisana piórem szczęśliwców, którzy stąpali śladami osób i wydarzeń przedstawionych w Biblii. Każdy może też przeżyć wszystko na nowo i wszystko inaczej. Ale dobrze się stało, że autor nie zniszczył maszynopisu. Tego rodzaju wspomnienia publicystyka, ubogacona o niebanalną zadumę, jest niesłychanie pożyteczna i potrzebna. Lektura tej i podobnych książek trwale zostaje w pamięci każdego, kto się na nią decyduje.

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa

Congregazione per la Dottrina della Fede, *Istruzione "Donum vitae" su rispetto della vita umana nascente e la dignità della procreazione* (22 febbraio 1987), Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1990, s. 167 (*Documenti e studi*, t. 12).

22 lutego 1987 r. Kongregacja Nauki Wiary ogłosiła wielkiej wagi dokument *Donum vitae*, który podejmuje problemy szacunku dla rodzącego się życia ludzkiego i godności jego przekazywania. Ta sama Kongregacja w zainicjowanej serii wydawniczej *Documenti e studi* przypominała dokument, dodając komentarze teologów, które ukazały się na łamach *L'Osservatore Romano* po ogłoszeniu Instrukcji *Donum vitae*. Warto zwrócić na nie uwagę pięć lat po ukazaniu się *Instrukcji*, gdyż wciąż nie tylko pozostaje, ale staje się coraz bardziej aktualna podjęta tam fundamentalna problematyka dotycząca początków życia ludzkiego, szacunku dla niego i godności jego przekazywania.

Michel Schooyans, profesor Uniwersytetu Katolickiego w Louvain L. N., komentując Instrukcję *Donum vitae* zwraca uwagę na jej profetyczny charakter, który wyraża się w jej przyszłościowym nastawieniu, w wyjątku naprzeciw człowiekowi, w spojrzeniu na przyszłość jego życia i jego godności począwszy od samej prokreacji. Instrukcja jest dokumentem proroczym, ponieważ będzie miała „głębokie i trwałe konsekwencje” dla całej przyszłości ludzkości (por. s. 92), 1) deklarując, że wszystkie byty ludzkie mają takie samo prawo szacunku, 2) broniąc jedności małżeńskiej i rodzinnej przed pogardą i destrukcją ze strony technologii oraz przed rozbięciem związku seksualności i prokreacji, tożsamości „cywilnej” i „genetycznej”, 3) wskazując właściwą pozycję prawa i jego obowiązki względem człowieka, jego życia, godności i szczęścia, 4) przypominając potrzebę dowartościowania w moralności współ-